אכלה סמדר ר' יהושע אומר רואין אותן כאילו הן ענבים עומדות ליבצר, ואפילו אם נתקלקל המשויירת משלם כענבים העומדות ליבצר ודוקא בסמדר דענבים פעמים שאלו מתקלקלים ואלו נילולים לפיכך אין נידונין במשוייר אבל תבואה דגילה להתקלקל כולה יחד ובחזיז מודה ר' יהושע או כרבי יוסי הגלילי או כרבנן ותבואה גדולה כמו סמדר בענבים יסבור כמשוייר שבו אי נמי בתבואה לא קנסו כל כך כמו בענבים ולא יהא נידון כמשוייר שבו לרבי יהושע וגרסה דאע"ג דאמר ר' יהושע רואין אותן כאילו עומדות ליבצר מ"מ שמין אותן אגב קרקע דהא ר"ש גמי קאמר הכי בפגים או בוסר וע"כ אגב קרקע שמין אותן כיון דלריכי לשדה (ג) ובפירות גמורים דוקא קאמר רבי שמעון דמשלם פירות גמורים במשנתנו:

ומאי ניהו כי היאך דסליק. הכא משמע דסבר אביי דפליגי דנידון במשוייר שבו והקשה ר"ת דבריש הניזקין (גיטין דף מח: ושם) ס"ל לאביי דפליגי אי שיימינן בדניזק או בדמזיק וי"ל אע"ג דמשמע דפליגי אי בדמזיק אי בדניזק דהא תניא פ"ק (דף ז.) בהדיא מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העידית וק"ו להקדש ולא תימא כרב אידי בר אבין דאמר רב אידי בר אבין כגון שאכלה ערוגה בין הערוגות ולא ידעינן אי כחושה הואי אי שמינה הואי דאמר קום שלים שמינה במיטב דאיכא השתא דהכי לא אמרינן מאי טעמא המוציא מחבירו עליו הראיה אלא במיטב דלקמיה ומאי ניהו כי היאך דסליק אמר מר ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש במה דברים אמורים שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים הא סמדר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר אימא סיפא אכלה פגים או בוסר הוא דרואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר הא סמדר רואין אותן כמה היא יפה וכמה היתה יפה אמר רבינא כרוך ותני בד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים אבל אכלה סמדר פגין או בוסר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר אי הכי ר"ש בן יהודה היינו רבי יהושע איכא בינייהו כחש גופנא ולא מסיימי אביי אמר מסיימי ומסיימי מאן תנא דחייש לכחש גופנא ר"ש בן יהודה היא דתניא[ג] ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש בן מנסיא אונם אינו משלם את הצער מפני שסופה להצטער תחת בעלה אמרו לו אינו דומה נבעלת ברצון לנבעלת באונס אמר אביי הני תנאי ור"ש בן יהודה אמרו דבר אחד רבי שמעון בן יהודה הא דאמרן הני תנאי מאי היא דתניא רבי יוסי אומר נכי היה בן עזאי אומר נכי מזונות מ"ד נכי היה כ"ש נכי מזונות ומ"ד נכי מזונות אבל נכי היה לא דאמר ליה אתתא דידי פקיחא היא ולא מבעיא היה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע עבוד עובדא כוותיה דר"נ בששים לישנא אחרינא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע שמו דקלא אגב קטינא דארעא [א]והלכתא כוותיה דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע בדקלא דארמאה [ב]והלכתא כוותיה דריש גלותא בדקלא פרסאה אליעזר זעירא וטעמייהו משום דאינו דומה נבעלת באונס לנבעלת ברצון כדקאמרי: **אונס** אינו משלם את הצער. בפרק אלו נערות (כתובות דף לט. וסס)[ד] גבי הא דתנן האונס נותן את הנער בעי בגמרא נער דמאי אע"פ דדבר פשוט הוא שיש נער גדול בתולה שנבעלה מתחילה כשמשיר בתוליה ורוב קטנות חולות מזה היינו משום דנער דהשרת בתוליס פשיטא ליה דלא משלם לפי שסופה להצטער תחת בעלה דתנא דמתניתין דהתם חיים לכחש גופנא מדקתני שהאונס נותן את הנער ומפתה פטור ומדפטרינן מפתה אלמא חיים לכחש גופנא מה שסופה להצטער תחת בעלה הלכך בעי נער דמאי:

אכלה סמדר רבי יהושע אומר רואין אותן כאילו הן ענבים עומדות ליבצר וחכ"א רואין כמה היתה יפה וכמה היא יפה רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון בד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים אבל אכלה פגים או בוסר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר קתני מיהת וחכ"א רואין אותן כמה היתה יפה וכמה היא יפה ולא קתני בששים אלא מאי אית לך למימר בששים ה"נ בששים אמר אביי ר' יוסי הגלילי ור' ישמעאל אמרו דבר אחד ר' יוסי הגלילי הא דאמרן רבי ישמעאל דתניא[ו] [1]מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העידית וק"ו להקדש ולא תימא כרב אידי בר אבין דאמר רב אידי בר אבין כגון שאכלה ערוגה בין הערוגות ולא ידעינן אי כחושה הואי אי שמינה הואי דאמר קום שלים שמינה במיטב דאיכא השתא דהכי לא אמרינן מאי טעמא המוציא מחבירו עליו הראיה אלא במיטב דלקמיה ומאי ניהו כי היאך דסליק אמר מר ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש במה דברים אמורים שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים הא סמדר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר אימא סיפא אכלה פגים או בוסר הוא דרואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר הא סמדר רואין אותן כמה היא יפה וכמה היתה יפה אמר רבינא כרוך ותני בד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים אבל אכלה סמדר פגין או בוסר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר אי הכי ר"ש בן יהודה היינו רבי יהושע איכא בינייהו כחש גופנא ולא מסיימי אביי אמר מסיימי ומסיימי מאן תנא דחייש לכחש גופנא ר"ש בן יהודה היא דתניא[ג] ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש בן מנסיא אונם אינו משלם את הצער מפני שסופה להצטער תחת בעלה אמרו לו אינו דומה נבעלת ברצון לנבעלת באונס אמר אביי הני תנאי ור"ש בן יהודה אמרו דבר אחד רבי שמעון בן יהודה הא דאמרן הני תנאי מאי היא דתניא רבי יוסי אומר נכי היה בן עזאי אומר נכי מזונות מ"ד נכי היה כ"ש נכי מזונות ומ"ד נכי מזונות אבל נכי היה לא דאמר ליה אתתא דידי פקיחא היא ולא מבעיא היה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע עבוד עובדא כוותיה דר"נ בששים לישנא אחרינא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע שמו דקלא אגב קטינא דארעא [א]והלכתא כוותיה דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע בדקלא דארמאה [ב]והלכתא כוותיה דריש גלותא בדקלא פרסאה אליעזר זעירא

ומה היא יפה. הקרקע לימכר כשהיא סמדר ולהקל בו: **בד"א.** (ב) בגישומין אגב קרקע: **בזמן שאכלה לולבי גפנים.** (ג) האשכולות נראה בחזיטת הגפנים וניכר ועדיין לא פרח להיות הענבים גמורים והוא לולב וכן יחור בתאנים: **אבל אכלה פגים.** בתאנה או בוסר בענבים שהן כפול הלבן והוו כפירות גמוריים רואין אותן כו': **לניזקין מן העידית.** אותה שומא ששמו ב"ד מתה או מתאים יגבה קרקע במתה או במתאים מן העידית שבנכסיו: **ולא דימא.** דהאי מיטב של ניזק דקאמר ר' ישמעאל וקשיא לן בפ"ק[ד] אכלה כחושה משלם שמינה ותרלה רב אידי כגון שאכלה כו' דהמוליא מחבירו עליו הראיה וכחושה הוא משלם אלא מאי מיטב דניזק דקאמר ר' ישמעאל ואו בספיקא מיירי וה"ק אותה ערוגה שאכלה ישלם כפי מה שהיתה ראויה להטיב ולהשביח לקמיה: **כי היאך דסליק.** בימות הקליר: **סמדר.** לאחר שפרחו הענבים מיד ולולבין קודם שפרחו: **לרוך ופני.** הוסיף סמדר עמהם במשנה: **כחש גופנא.** לגכות מן המשלומין מה שיכחישו הענבים בגפנים אם יעמדו שם עד הבציר שתמיד יונקים לחלוח הגפן: **אביי אמר מסיימי ומסיימי ומאן תנא דחייש לכחש גופנא ר"ש.** דשמענא ליה בדוכתא אחריתי: **שסופה להצטער.** אלמא מנכין מן המשלומין כפי מה שעתידה להכחיש: **נכי היה.** בדמי ולדות קמייתי דמנכה לו מה שהבעל עתיד ליתן בשכר המיילדת וזקן האשה שהיא זוקה ומצטערת עכשיו יותר משיש לה היה הרי הוא משלם לאשה זקן ונער ומנכה הכל בכלל ומדמי ולדות שהוא נותן לבעל מנכין שכר היה: **נכי מזונות.** שהוא צריך להוסיף על מזונות אשתו בימי קישויה והשתא אין קישוי. אלמא מנכינן מה שהוא עתיד להוציא: **דקלא פרסאה.** חשוב הוא מאד וישוב בפני עצמו:

מסאני

מסאני

רבינו חננאל

אכלה סמדר ר' יהושע אומר רואין אותן כאילו הן ענבים עומדות ליבצר, וחכמים אומ' רואין אותה כמה היתה יפה וכמה היא יפה. ולא קתאני בששים, אלא על כורחיך בששים, הכא גבי עצמו נמי בששים. כשאכלה לולבי גפנים וייחורי תאנים. פי' לולבין הפרחים שעולין בשורש האילן. וי"א לב האילן. איכא בינייהו כחש גפנא וכו'. פיר' אילו היה סמדר זה נשאר בגפן עד שיגמר ענבים ליבצר היה מכחיש בגפן ויונק לחלוחית העץ... ועכשיו כשאכלו סמדר נשאר כח העץ במקומו. אחד אומר שפוחתין לניזק מן.... לו לתבע ... הכחש שהיה מכחיש גפנו. ואינו מבורר איזה מהן אית ליה ... ר' שמעון... אונס אינו משלם צער מפני שסופה להצטער ... תנאי דתניא ר' יוסי אומ' כשמשלם דמי ולן[דות] ... השכר שהיה נותן למילדת מה... בן עזאי אומר נכי מזונות. פי' בימי לידתה שהיולדת כחולה [ו]צריכה מטעמים יפים וטובים ומתוקים. אגב קטינא דארעא. פי' שדות קטנות. והלכתא כוותיה דרב פפא ודרב הונא בריה דרב יהושע בדיקלא ארמאה, שהוא קל וכחוש ששמין אותו אגב שדה שיש ששים דקלים כמה שוה, וכשנקצץ אחד מהם ונשארו חמשים ותשעה דקלים כמה שוה, ומה שיש ביניהם משלם המזיק. והלכתא כוותיה דריש גלותא בדיקלא פרסאה, דאמרינן לעיל ההוא גברא דקץ קשבא מחבריה. אתא לקמיה דריש גלותא, אמר ליה הנהו לדידי חזו לי תלתא תלתא בקינא הוו קיימי והוו שוו מאה זוזי. זיל הב ליה תלתין ותלת ותילתא. ודוקא דיקלא פרסאה דהוא חשוב מאד עבדינן כוותיה ונישום בפני עצמו, אבל ההוא קשבא דדן ריש גלותא דיקלא ארמאה הוה ולפיכך דנייה רב נחמן בששים. והאי מאן דקץ כופרא דחבריה, דהיינו בוסר, דכופרא שייך בתמרים ובוסר בענבים, אם קץ שיימינן ליה בששים עם הקרקע, דהכל בכלל, שהקונה קרקע בפירותיו נותן עיניו קצת בשבח שלאחר זמן. הילכך שיימינן בששים עם הקרקע כר' אלעזר זעירי וכדשמואל. וכן פסק ר"ח זצ"ל.

עין משפט נר מצוה

מה א ב מיי' פ"ד מהלכות נזקי ממון הלכה יד סמג עשין מ"מ טוש"ע ח"מ סימן שלד סעיף ו:

תורה אור השלם

1. כִּי יַבְעֵר אִישׁ שָׂדֶה אוֹ כֶרֶם וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירוֹ וּבִעֵר בִּשְׂדֵה אַחֵר מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם: שמות כב ד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כמה היתה יפה: (ב) ד"ה בד"א דגישומין גגב: (ג) תוס' ד"ה אכלה כו' דלריכי לשדה דבפירות:

גליון הש"ס

גמ' כחש גופנא. עיין בב"מ דף קד ע"ב ובתוספות שם ד"ה סבר:

מוסף רש"י

מיטב שדהו של ניזק. השתא משמע שאם שילם בעיניו ואכלה ערוגה של בית אחה בשדה מביני שמין ערוגה יפה שבכל שדה הניזק ונותן לו דמיה ואפילו היתה זו כחושה (גיטין מח:) שאם אכלה ערוגה בשדהו שמין ערוגה משובחת של ניזק כמה יפה עכשיו עם פירותיה וכמה תהא יפה בלא פירות ונותן לו (לעיל ו:). לא בא הכתוב. להחמיר עליו לשלם יותר ממה שהזיק, אלא לגבות לנזקין, שיעור דמי מזקו כמות שהוא, מן העידית. שאם אין לו מעות ורולה לפרוע לו קרקע בשומת צריך ליתן לו מקרקע מעולה שלו (גיטין מח:) מן העידית של מזיק, דשמין ערוגה של ניזק לפי מה שהיא ואם מזיק בא ליתן לו קרקע בדמי מזקו, נותן לו מיטב שדותיו שהוא אותן דמיס (לעיל ו:). כגון שאכלה ערוגה בין הערוגות. והיו בהן כחושות ושמנות מעורבות זו אצל זו (גיטין מח:) ויש שם ערוגות שמנות וטעונות פירות הרבה, וכחושות וטעונות מעט, ולא ידענן הך ערוגה הנאכלת מהי היהו (לעיל ו:). המוציא מחבירו עליו הראיה. הא ניזק הוא מוליא מחבירו ועליו הראיה (שם) עליו להביא עדים לברר את הספק ולאוליתא היא (לעיל מז:) מי בעל דבריס יגיס אליהס, יגיס ראיה אליהס (גיטין מח:).

הוה סיים מסאני אוכמי. משמע שלא היו רגילין במנעלים שחורין וכן משמע בסדר תעניות אלו (תענית כב. ושם) דקאמר אדהכי אתא ההוא גברא דסיים מסאני אוכמי ולא רמי מוטי כדי שלא יכירו בו שהוא יהודי ותימה דבפ"ק דבילה (דף עו.) תנן אין משלחין מנעל לבן ביו"ט מפני שצריך בית הגיר להשחירו משמע שלא היו נועלים אלא שחור ואומר ר"ת דהמנעל ודאי היה שחור אבל הרצועות היו לבנות ומסאני אוכמי דהכא ודמסכת תענית היינו המנעל והרצועות הכל היה שחור [א] והיינו דאמרינן בפרק בן סורר (סנהדרין דף עד: ושם)[1] בשעת השמד אפי' לשוויי ערקתא דמסאני אסור שהרצועות היו משונות משל נכרים ואצילות דאליעזר היה כזה שהיה לבוש שחורים ומתכסה שחורים והיה רואה שאפי' הרצועות יהיו שחורים שלא יהא עליו כלל לד לבנונית מפני חיבתה של ירושלים:

כתב לראשון ולא חתמה לו כו'. בסוף מי שהיה נשוי (כתובות דף לה. ושם)[2] מפרש רב אשי דאפילו ר"מ לא קאמר אלא בשני לקוחות דאם איתא דנחת רוח עבדה מקמא אבעי לה למעבד אבל בלוקח אחד אפילו ר"מ מודה ו"ת דבפ' הניזקין (גיטין נח. ושם)[3] גבי לקח מן האיש ומחזר ולקח מן האשה מקחו בטל אמר רב לא שנו אלא דא"ל לך חזק וקני אבל בשטר קנה ואלקח מן האיש וחזר ולקח מהאשה קאי כדמוכח בסוגיא ואור"י שיש לחלק בין כתבה בשטר בפני עצמו ועוד אומר לכתבה שטר בפני עצמו של בעל לכתבה שטר של בעל איירי התם אלא שכתבה שהיא עצמה מכרה ללקוחות אבל חתמה לו דהכא היינו שמחלה שעבוד כתובתה שיש לה על שדה זו וכן משמע לשון חתמה כלומר שנתרצית במקח ולא מחתה בו וה"ר אלעזר משנ"ך פי' דטעמא דרב התם בשטר קונה משום דס"ל אחריות טעות סופר הוא והוי כאילו קבל עליה אחריות אבל אם פירש בלא אחריות לא קנה אפי' בשטר ושמואל דאמר עד שתכתוב לו אחריות משום דקסבר אחריות לאו טעות סופר הוא דפליגי בהכי בפ"ק דבבא מציעא (דף יד.) דשמואל קאמר בהדיא דשעבוד צריך לימלך ורב נמי אמר התם נמצא שאינו שלו רב אמר יש לו מעות ויש לו שבח ומשמע דפשיטא ליה דאפי' לא פירש לו את השבח קאמר רב דיש לו שבח והיינו משום דאית ליה דאחריות טעות סופר הוא:

ופסק הלכה כר"ש דאמר אכלה פירות גמורין כו'. פי' ר"ח דמהכא פשיטא לן בפרק נערה בכתובות (דף נא. ושם)[4] דכל העומד בענבים העומדים ליבצר לגזוז כגזוז בעל חוב דלא טריף להו אע"ג דפלוגתא לענין שבועה בפרק שבועת הדיינין (שבועות דף מג. ושם)[5] דמתניתין מיירי דאפילו רבי מודה בהא כדמפרש בגמרא:

לבתה הרוח כולן פטורין. פר"י דברוח מצויה מיירי כדמשמע בגמ' דסתם ליבוי דרוח מיירי ברוח מצויה מדפריך עלה דברייתא וליהוי כזורה ורוח מסייעתו ואי ברוח שאין מצויה הא לא הוה ליה לאסוקי אדעתיה וא"ת כיון דמתלבה ברוח מצויה יתחייב האחרון של הנחת עצים [6][ואור] דבכל דוכתי אשכחן שמתחייב לענין אש בשיכול להזיק ברוח מצויה כגון אבנו וסכינו ומשאו שהניחן בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו וכופף קמת חבירו בפני הדליקה דמטיא ליה ברוח מצויה ואין לחלק משום דבהנהו אין מחוסר אלא הולכת האש בעלמא ע"י רוח מצויה אבל כאן מחוסר ליבוי ואין שם אש עליו ולא קרינא ביה המבעיר את הבערה דהא בפ"ק (דף ט:) אמר גחלת כמה דשביק ליה מעמיא עמיא ואזלא אע"פ שמתנדנדת בטלטולו מעמיא עמיא ואזלא הא אם דרכה להתלבות ע"י נדנודו של חרש המטלטלה היה המוסר לו חייב הכא נמי יהיה האחרון חייב אע"פ שמחוסר ליבוי וי"ל דלבתו הרוח דמתני' קאי אבא אחר וליבה דהשתא הוי ליבה וליבתה הרוח כברייתא דגמ' וכן משמע לישנא דכולן ובאין בליבויו כדי ללבות ולא ברוח בפני עצמו כדי ללבות כמו שאפרש בגמ' ובחנם דחק לפרש דליבתו הרוח היינו ליבה וליבתו הרוח אלא נראה לפרש דליבתו הרוח היינו שליבתה הרוח בפני עצמה ברוח שאין מצויה וליבה וליבתו הרוח בגמ' בין מצויה בין אין מצויה וכגון שקודם ליבוי כבר בא הרוח שליבתו לבסוף איזה רוח שיהיה דמאחר שבא כבר כך לי שאינו מצויה כמצויה וכן משמע מתוך תירוצו של רבא שתירץ כגון שליבה ברוח מצויה וליבתו הרוח ברוח שאינה מצויה מכלל דמעיקרא ס"ד שמעיקרא בא הרוח שלבסוף ליבה וכן משמע בירושלמי דמתניתין מיירי ברוח שאינה מצויה דגרסינן התם ליבתו הרוח כולן פטורין תמן אמרינן ברוח של אנוסים אבל ברוח שהעולם מתנהג בו חייב ר' יוחנן ור"ל תרוייהו אמרי אפי' ברוח שהעולם מתנהג בו שפעמים הוא בא ופעמים אין בא:

הוה סיים מסאני אוכמי וקאי בשוקא דנהרדעא אשכחוהו דבי ריש גלותא וא"ל מאי שנא הני מסאני אמר להו דקא מאבילנא אירושלים אמרו ליה את חשיבת לאיתאבולי אירושלים סבור יוהרא הוה אתיוה וחבשוה אמר להו גברא רבה אנא אמרו ליה מנא ידעינן אמר להו או אתון בעו מינאי מילתא או אנא איבעי מינייכו מילתא אמרו ליה בעי את אמר להו האי מאן דקץ כופרא מאי משלם אמרו ליה משלם דמי כופרא והא הוו תמרי א"ל משלם דמי תמרי אמר להו והא לאו תמרי שקל מיניה אמרו ליה אימא לן את אמר להו בששים אמרו ליה מאן אמר כוותיך אמר להו הא שמואל חי ובית דינו קיים שדרו קמיה דשמואל אמר להו שפיר קאמר לכו בששים ושבקוהו: ר"ש אומר אכלה פירות גמורים כו': מ"ט הא דאמר רחמנא [1]ובער בשדה אחר [6]מלמד ששמין על גב השדה ה"מ מידי דצריך לשדה הני כיון דלא צריכי לשדה בעינייהו בעי שלומי אמר רב הונא בר חייא א"ר ירמיה בר אבא דן רב כר"מ ופסק הלכתא כר"ש דן רב כר"מ דתניא[2] [א]כתב לראשון ולא חתמה לו לשני וחתמה לו אבדה כתובתה דברי ר"מ רבי יהודה אומר יכולה היא שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי אתם מה לכם עלי ופסק הלכתא כר"ש כי הא דתנן ר"ש אומר אכלה פירות גמורין משלמת פירות גמורין אם סאה סאה אם סאתים סאתים: **מתני'** [3]המגדיש בתוך שדה חבירו שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעל השדה פטור ואם הוזקה בהן בעל הגדיש חייב ואם הגדיש ברשות בעל השדה חייב: **גמ'** לימא דלא כרבי דאי כרבי [4]האמר עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור אמר רב פפא הכא [5]בנטר בי דרי עסקינן דכיון דא"ל עייל וגדוש עייל ואנטר לך הוא: **מתני'** [7][ד]השולח את הבערה ביד חרש שוטה וקטן פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים [ה]שלח ביד פקח הפקח חייב [ו]אחד הביא את האור ואחד הביא את העצים המביא את העצים חייב [ז]אחד הביא את העצים ואחד הביא את האור המביא את האור חייב [ח]בא אחר וליבה המלבה חייב ליבתה הרוח כולן פטורין: **גמ'** [8]אמר ר"ל משמיה דחזקיה [9]לא שנו אלא שמסר לו גחלת וליבה אבל מסר לו שלהבת חייב מ"ט מעשיו קא גרמו לו ורבי יוחנן אמר אפילו מסר לו שלהבת פטור מ"ט צבתא דחרש גרמה לו ולא מחייב עד שימסור לו גווזא

סלתא

מסאני אוכמי. מנהג אנגליס: **כופרא.** בתמרים כבוסר בענבים: **דמי כופרא.** אינו כלום ליממכר עכשיו: **והא הוו תמרי.** לאחר זמן: **בששים.** עם הקרקע דהכל בכלל שהקונה קרקע בפירותיה נותן עיניו קצת בשבח של אחר זמן: **דן רב.** מעשה עבד: **פסק הלכתא.** כלומר לימד לתלמידיו שהלכה כר"ש הלכה פסוקה לדורות: **לא חתמה לו.** שהה המיומחת לכתובה: **אבדה כתובתה.** ולא מצית לומר נחת רוח עשיתי לבעלי דא"כ הוה לה למעבד לראשון אלא ודאי גמרה ומקניא: **נטר בי דרי.** שומר הגרנות שמנהגן היה לעשות כל בני הבקעה בגורן אחד זה גדישו וזה גדישו וממנין שומר ובהיא אפי' רבי מודה: **מתני' המגיש את העצים חייב.** דאי לאו אחרון קמא לא עביד מידי: **גמ' לבתה.** לבת טנליי"ש: **גווזא.** קוליס: סלתא

מסורת הש"ס

מו א מיי' פי"ז מהל' מישות הלכה יא סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן ל סעיף יז וסימן ק סעיף ג:

מז ב ג מיי' פי"ג מהל' מקי ממון הלכה טו ועיין בהשגות וכמ"מ סמג עשין סז טוש"ע מ"מ סימן שלג סעי' ד:

מח ד מיי' שם פי"ד הלכה ה סמג עשין סט טוש"ע מ"מ סימן מיח סעיף ז:

מט ה מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף מ:

נ ו ז ח מיי' שם הלכה ז ועי' בהשגות וכמ"מ טוש"ע שם סעיף ט:

נא ט מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעי' ז:

מוסף רש"י

כתב לראשון. שטר מכר על שדה אחת, ולא חתמה לו. לא הודית בלוחו מכר, וכתב שטר אחר לנוקח שני על שדה אחרת וחתמה לו, אבדה כתובתה. אם אין שם בני חורין, שהרי הראשון אומר הנחתי לך מקום לגבות חימנו (כתובות צה.). יכולה היא שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי. מן הסני תנגה (שם). עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור. דעול ותיב ונטר לך קאמר ליה (ב"מ פא:). פטור מדיני אדם. לגלס, וחייב בדיני שמים. פורעות לגלס לרשעים שנתכוין להפסיד את יפרעל (גיטין נג.). לא שנו. דהשולח הבערה ביד חרש שוטה וקטן דפטור מדיני אדם (לעיל ט:). אלא כשמסר לו גחלת וליבה. חרש, דלא דמי לשור, דשור מזומן להזיק אבל הא דגחלת חרש עביד ליה להזיק (לעיל כב:). מעשיו קא גרמו לו. מזומן היזקו והוי כשור (שם, לגירסת הגמ' שם: ברי היזיקא) מכולל היזקו לכל שהיא מזומנת להזיק (לעיל ט: לגי' הנ"ל). ור' יוחנן אמר אפילו מסר לו שלהבת פטור. ור' יוחנן לטעמיה דאמר אשו משום חליו והכא חליו דחרש הן (לעיל כב:). צבתא דחרש גרמה לו. אחיזתו של החרש גרמה ההבער, שהוא נטלה והוליכה לגדיש. לבתא, אחיזתו וכמו, מלשון לבתא שקורין טנילא"ש, ל"א גרסינן לוותא, יתודו של חרש שנתייחד עם השלהבת ונטלה, ולשון לוותא שולא"ש, כדאמרינן (ב"ב כא.) ליהוי לוותא לאחבו (לעיל ט:). גווזא. עלים יבשים (לעיל כב:).

תורה אור השלם

1. כִּי יַבְעֵר אִישׁ שָׂדֶה אוֹ כֶרֶם וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירוֹ וּבִעֵר בְּשָׂדֵה אַחֵר מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם: שמות כב ד

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה הוה כו' והיינו דאמרינן כו'. נ"ב אבל הרי"ף והרא"ש (בסנהדרין שם) כתבו של ישראל היו שחורות ושלהם אדומות:

לעזי רש"י

טנליי"ש [טינלי"א]. צבת.

רבינו חננאל

האי דקץ כופרא מאי משלם. א"ל דמי כופרא. והא הוו תמרי א"ל דמי תמרי. והא לאו תמרי שקל. פי' כל זמן שהפרי רך ולא נגמר נקרא כופרי. ופסק הלכתא כרבי שמעון דאמר אכלה פירות גמורין כו'. פי' ר"ח דמהכא פשיטא לן בפרק נערות בכתובות דכל העומד לגזוז כגזוז דמי לענין בעל חוב דלא טריף להו, אע"ג דפלוגתא לענין שבועה בפרק שבועה הדיינין בענבים העומדים ליבצר אי כבצורות דמיין אי לא. [והשולח את] הבערה ביד חרש שוטה וקטן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים. אוקמה ר' יוחנן [אפילו] מסר להו להבה פטור. מאי טעמא צבתא דחרש גרים ולא מיחייב עד דמסר ליה גוו[ואזא או]

א) [לעיל נח:], ב) כתובות לה., ג) לעיל מז: כ"מ פס: ביצה מ., ד) לעיל כב: ע. קדושין מב:, ה) לעיל ט: [ע"ש] כב: [ע"ש], ו) [ד"ה אפילו], ז) [ד"ה כתבנ], ח) [ד"ה אבל], ט) [ד"ה סוף], י) [ד"ה כבצורות], כ) רש"ל.